

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 2003

---

23 JUILLET 2003

Proposition de loi interprétative des articles 6, 584 et 1385*bis* du Code judiciaire

(Déposée par M. Philippe Mahoux et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi reprend le texte d'une proposition qui a déjà été déposée au Sénat le 19 octobre 1999 (doc. Sénat, n° 2-115/1 — 1999/2000).

1. Le droit de grève est un des droits fondamentaux des travailleurs salariés. Un consensus social existe depuis longtemps à ce sujet. Dans la sphère juridique belge, l'adoption de ce principe a conduit par le passé à la suppression des sanctions pénales frappant la participation aux grèves. Citons en particulier l'abrogation, par la loi du 24 mai 1921, de l'article 310 du Code pénal, lequel rendait punissables certains actes attentatoires à la liberté de l'industrie et du travail.

Au cours des années écoulées, certains milieux patronaux ont tenté de soumettre l'exercice du droit de grève à des restrictions. Leur stratégie consiste non pas à mettre ce droit directement en cause, mais à qualifier de voies de fait certains actes concomitants dans le cadre des conflits collectifs du travail et à les faire interdire par le président du tribunal de première instance, sous peine d'astreinte. En outre, la procédure est très souvent introduite sur requête unilatérale, si bien que l'autre partie au conflit n'a même pas la possibilité d'être entendue. Dans un grand nombre de cas, les tribunaux se sont ainsi ingérés dans le règlement des conflits sociaux, bien que cette pratique aille

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 2003

---

23 JULI 2003

Wetsvoorstel tot uitlegging van de artikelen 6, 584 en 1385*bis* van het Gerechtelijk Wetboek

(Ingediend door de heer Philippe Mahoux c.s.)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van een voorstel dat reeds op 19 oktober 1999 in de Senaat werd ingediend (stuk Senaat, nr. 2-115/1 — 1999/2000).

1. Het stakingsrecht is één der meest fundamentele rechten van de werknemers. Hierover bestaat reeds lang een maatschappelijke consensus. In de Belgische rechtssfeer heeft de aanvaarding van dit principe vroeger al geleid tot de afschaffing van de strafrechtelijke vervolging van de deelname aan stakingen. Er zij in het bijzonder verwezen naar de afschaffing, door de wet van 24 mei 1921, van het artikel 310 van het Strafwetboek dat bepaalde handelingen, die een inbreuk vormden op de vrijheid van nijverheid en arbeid, strafbaar stelde.

Afgelopen jaren zijn vanuit bepaalde werkgeverskringen pogingen ondernomen om de uitoefening van het stakingsrecht aan beperkingen te onderwerpen. De strategie bestaat erin om dit recht niet rechtstreeks in vraag te stellen, maar bepaalde begeleidende handelingen in het kader van collectieve arbeidsconflicten als een feitelijkheid te bestempelen en onder verbeurte van een dwangsom door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te laten verbieden. De procedure wordt bovendien veelal ingeleid op eenzijdig verzoekschrift, zodat de tegenpartij in het conflict niet eens in de gelegenheid is gesteld om te worden gehoord. In een groot aantal gevallen hebben de

à l'encontre de la thèse de la cour d'appel de Bruxelles, selon laquelle les actes accomplis dans le cadre de l'exercice normal du droit de grève ne constituent pas de voies de fait (Bruxelles, 14 janvier 1994, *RW*, 1993-1994, p. 1056, avec note de M. Rigaux; un pourvoi contre cet arrêt a été rejeté par un arrêt de la Cour de cassation du 31 janvier 1997).

2. La présente proposition de loi a déjà été déposée lors des deux législatures précédentes, en réaction à l'intervention des juges dans les conflits sociaux. Ces faits se poursuivent depuis, même s'ils sont parfois moins médiatisés. Il apparaît donc tout à fait nécessaire de redéposer cette proposition.

Elle n'a pas pour objet de modifier la législation, mais seulement d'éclaircir certaines dispositions légales par la voie d'une loi interprétative. En effet, les ordonnances citées de juges intervenant dans des conflits sociaux apparaissent en contradiction avec des règles de droit existantes.

3. La portée de l'article 6 du Code judiciaire

La portée que le juge — dans le cadre de la jurisprudence que nous venons d'évoquer — attribue très souvent à ses ordonnances en prononçant une interdiction «à quiconque participe aux voies de fait» est en contradiction flagrante avec nos principes juridiques de base. L'article 6 du Code judiciaire fait interdiction au juge de se prononcer par voie de disposition générale et réglementaire sur les causes qui lui sont soumises.

On est dès lors fondé à se demander si, en l'occurrence, le pouvoir judiciaire ne s'engage pas dangereusement dans le domaine de compétence du pouvoir exécutif.

E. Brewaeyts écrit à ce propos (*Proces en Bewijs*, 1993, p. 60) que ce type d'ordonnance se rapproche très fortement des règlements de police que sont autorisés à prendre le bourgmestre ou, selon le cas, d'autres autorités administratives, et qui interdisent par exemple les attroupements dans les communes pour assurer l'ordre et la sécurité publiques. Les personnes qui se rassemblent en dépit de ce règlement, s'exposent à être interpellées par les agents de la police communale ou les représentants de la gendarmerie, qui peuvent les arrêter et dresser procès-verbal. Plus tard, ces mêmes personnes peuvent être amenées à se justifier au pénal et risquent d'être condamnées à une amende.

S'agissant des dispositions «générales» que nous évoquons ici, l'adversaire en cause ne deviendra

rechtbanken zich op die wijze ingelaten met de afwikkeling van sociale conflicten, ook al druist die praktijk in tegen de stelling van het hof van beroep van Brussel dat handelingen die binnen het bestek van de normale uitoefening van het stakingsrecht verricht worden, geen feitelijkheden vormen (Brussel, 14 januari 1994, *RW*, 1993-1994, blz. 1056, met noot M. Rigaux; een voorziening tegen dit arrest werd verworpen door een arrest van het Hof van Cassatie van 31 januari 1997).

2. Dit wetsvoorstel is een herneming van een voorstel dat reeds tijdens de twee vorige zittingsperiodes werd ingediend als reactie op de inschakeling van rechters in sociale conflicten. Deze feiten hebben zich sindsdien herhaald, zelfs al wordt er in de media minder aandacht aan geschonken. Het is dus absoluut noodzakelijk dit voorstel opnieuw in te dienen.

Het beoogt geen wijziging van de wetgeving tot stand te brengen, maar enkel de toepassing van een aantal wetsbepalingen te verduidelijken door middel van een interpretatieve wet. De aangehaalde rechterlijke beschikkingen, waarbij wordt tussengekomen in sociale conflicten, blijken immers in aanvaring te komen met reeds bestaande rechtsregels.

3. Draagwijdte van artikel 6 van het Gerechtelijk Wetboek

Volledig in strijd met onze rechtsbeginselen is de draagwijdte die de rechter — in het raam van hogervermelde rechtspraak — veelal aan zijn beschikkingen toekent, door een verbod op te leggen «aan éénieder die deelneemt aan de feitelijkheden». Artikel 6 van het Gerechtelijk Wetboek verbiedt de rechter in de zaken die aan zijn oordeel onderworpen zijn, uitspraak te doen bij wege van algemene en als regel geldende beschikking.

Men kan dan ook terecht de vraag stellen of de rechterlijke macht hier niet gevaarlijk dicht het bevoegdheidssterrein van de uitvoerende macht benadert.

E. Brewaeyts argumenteert in dit verband (*Proces en Bewijs*, 1993, blz. 60) dat dit soort rechterlijk bevel — of verbod — zeer dicht bij politiereglementen komt die door de burgemeester of naar gelang van het geval door andere administratieve overheden kunnen worden gemaakt, bijvoorbeeld om samscholingen in de gemeente te verbieden teneinde de openbare rust en veiligheid te verzekeren. Wie aldus wederrechtelijk «samschoolt» kan door agenten van de gemeentepolitie of leden van de rijkswacht worden geïnterpelleerd, opgepakt en geverbaliseerd. Achteraf kan men zich dan strafrechtelijk moeten verantwoorden en kan men worden veroordeeld tot een geldboete.

Wanneer men te maken heeft met een «algemene» beschikking als die welke hier wordt besproken,

partie au procès que s'il s'adonne à des voies de fait interdites. Se pose aussitôt la question de savoir si une telle situation n'est pas contraire aux principes de la procédure en droit privé, qui présuppose que le défendeur doit avoir la qualité requise.

En imposant une mesure à quiconque prend part auxdites voies de fait, l'ordonnance acquiert une portée qui dépasse les parties à la cause. Il n'est pas admissible qu'une décision du juge soit notifiée à des personnes qui ne sont même pas nommément désignées. Admettre cela reviendrait à dire que l'ordonnance s'applique à tous, s'imposerait, en d'autres termes, *erga omnes*. Et l'argument que l'ordonnance ne concerne que certains actes individualisables ne justifie en aucune manière cette généralisation.

4. La portée de l'article 584 du Code judiciaire

Aux termes de l'article 584 du Code judiciaire, le président du tribunal de première instance statue au provisoire dans les cas dont il reconnaît l'urgence. La même compétence est attribuée aux présidents du tribunal du travail et du tribunal de commerce, dans les affaires qui relèvent de la compétence de leur juridiction.

La procédure du référé est introduite selon les règles habituelles et donc en principe sur citation. Toutefois, en cas de nécessité absolue, l'affaire peut être introduite sur requête unilatérale (art. 584, alinéa 3, du Code judiciaire). Il est généralement admis que la procédure de la requête unilatérale ne sera tolérée qu'à titre exceptionnel. Ce ne sera le cas que si la procédure du référé ne suffit pas. Cette réticence s'explique par le fait que le recours à cette procédure élimine les débats contradictoires (voir e.a. Laenens, J., «De rechter in kort geding: laatste bolwerk inzake collectieve geschillen», dans *Actuele problemen van het arbeidsrecht*, Rigaux éd., Kluwer, Anvers, 1990, p. 306, n° 939). En effet, le président pourra, dans cette hypothèse, ordonner des mesures sans avoir entendu la partie à l'égard de laquelle elles sont prises.

On observe une évolution remarquable dans une jurisprudence récente, à l'occasion de l'intervention du juge dans un certain nombre de conflits sociaux. Celle-ci part de la thèse que devant l'impossibilité d'identifier les personnes à l'encontre desquelles l'action est introduite, et qui empêche la procédure contradictoire en référé, il y a «une nécessité absolue». Que l'on comprenne bien les motifs sous-jacents de ce raisonnement. En qualifiant de «voies de fait»

wordt de geviseerde tegenstrever eigenlijk pas een procespartij wanneer hij zich schuldig maakt aan de verboden feitelijkheden. Onmiddellijk rijst hier de vraag of een dergelijke situatie niet in strijd komt met het beginsel van het privaatrechtelijk procesrecht, dat inhoudt dat ook de verweerder de vereiste hoedanigheid moet bezitten.

Door een maatregel op te leggen aan eenieder die aan bepaalde feitelijkheden deelneemt, wordt aan de uitspraak een draagwijdte gegeven die ruimer is dan de bij het geding betrokken partijen. Het is niet aanvaardbaar dat een beslissing van de rechter kan worden betekend tegen personen die hierin niet bij name zijn genoemd. Zulks zou immers betekenen dat de uitspraak in feite op eenieder van toepassing is, m.a.w. *erga omnes* geldt. De overweging dat de beschikking slechts betrekking heeft op bepaalde individualiseerbare handelingen, verantwoordt dit geenszins.

4. Draagwijdte van artikel 584 van het Gerechtelijk Wetboek

Ingevolge artikel 584 van het Gerechtelijk Wetboek doet de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in gevallen die hij spoedeisend acht, bij voorraad uitspraak. Eenzelfde bevoegdheid wordt toegekend aan de voorzitters van de arbeidsrechtbank en van de rechtbank van koophandel met betrekking tot de zaken die tot de bevoegdheid van hun rechtbank behoren.

De procedure in kort geding wordt ingeleid volgens de gewone regels, in beginsel dus bij dagvaarding. De mogelijkheid bestaat echter om, in geval van volstreekte noodzakelijkheid, de zaak bij eenzijdig verzoekschrift in te leiden (art. 584 van het Gerechtelijk Wetboek, derde lid). Algemeen wordt aangenomen dat de aanwending van het eenzijdig verzoekschrift slechts uitzonderlijk kan worden toegestaan. Dit is slechts het geval wanneer de procedure in kort geding niet volstaat. De reden van deze terughoudendheid ligt hierin dat door de toepassing van deze procedure de tegenspraak wordt uitgeschakeld (zie onder meer Laenens J., «De rechter in kort geding: laatste bolwerk inzake collectieve geschillen», in *Actuele problemen van het arbeidsrecht*, ed. Rigaux, Kluwer, Antwerpen, 1990, blz. 306, nr. 939). Hierdoor kan de voorzitter immers maatregelen opleggen, zonder dat de partij tegen wie de uitspraak wordt gericht, is gehoord.

Merkwaardig is de evolutie dienaangaande in een recente rechtspraak, naar aanleiding van de tussenkomst van de rechter in een aantal sociale conflicten. Daarin wordt uitgegaan van de stelling dat de onmogelijkheid om de identiteit te achterhalen van de personen tegen wie de eis wordt ingeleid, waardoor de toepassing van de tegensprekelijke procedure in kort geding zou worden verhinderd, een «volstreekte noodzakelijkheid» vormt. De opzet van deze redene-

qu'il importe de faire cesser les actes survenant dans le cadre d'un conflit collectif de travail, on saisit unilatéralement le président du tribunal. Ce qui permet d'éviter tout débat contradictoire. Ainsi, le juge sera amené à prendre des mesures fondamentales sans entendre la partie adverse en cause. Inutile d'ajouter que cette procédure n'est pas de nature à susciter un sentiment d'impartialité. C'est à raison que plusieurs auteurs ont déjà critiqué fondamentalement ce recours à la procédure sur requête unilatérale à l'occasion de conflits collectifs de travail (Jacqmain, J., *Tribunal du travail, travail au tribunal*, BFAR, 1987, pp. 42-43, n°s 167-168; Humblet, P., *Het boemerangeffect van de tolerantie: van repressie naar preventie in het collectief arbeidsgeschillenrecht*, Or., 1989, p. 103; Laenens, J., *op. cit.*, n° 939; Rigaux, M., *Collectieve arbeidsconflicten*, Die Keure, Bruges, 1991, 29).

On peut admettre des procédures unilatérales dès lors qu'il s'agit de mesures conservatoires comme la désignation d'un expert, l'audition de témoins, etc., l'exécution de cette mesure offrant elle-même certaines garanties quant au caractère contradictoire. Mais lorsque les mesures ordonnées portent atteinte aux droits de tiers, fût-ce temporairement, au provisoire, sans nuire à la cause, ou quelle que soit la formulation, il faut prévoir un minimum de contradiction.

5. La portée de l'article 1385bis du Code judiciaire

Selon certains, les grèves sont des manifestations néfastes. Elles peuvent en effet gêner considérablement les citoyens et empêcher le fonctionnement normal de l'entreprise.

Il n'empêche que la grève est parfois le seul moyen dont disposent les travailleurs pour influencer la prise de décision dans l'entreprise. La loi les muselle dès la signature d'un contrat de travail qui les place sous l'autorité de l'employeur.

Le processus de démocratisation qui caractérise les sociétés évoluées se manifeste aussi sur le plan du processus décisionnel dans la vie économique, même si ces manifestations sont bien timides encore, au travers des conseils d'entreprise, des comités de sécurité et d'hygiène et des délégations syndicales.

La grève est le pendant indispensable de cette situation de subordination et de cette incapacité à laquelle les travailleurs sont réduits.

Depuis quelque temps, on voit se multiplier en droit social, et plus particulièrement s'agissant de conflits collectifs de travail, le recours à l'astreinte, utilisé comme moyen de pression. Lors de conflits

ring moge duidelijk zijn. Door de handelingen die zich naar aanleiding van het collectief arbeidsgeschied voordoen, te kwalificeren als «feitelijkheden» die moeten worden stopgezet, wordt de voorzitter van de rechtbank op eenzijdige wijze in het conflict ingeschakeld. Daarbij wordt ieder contradictoir debat vermeden. Op die wijze zal de rechter ingrijpende maatregelen nemen zonder de tegenpartij in het geding te horen. Het hoeft geen betoog dat deze procedure niet van aard is om een indruk van onpartijdigheid te geven. Terecht werd het gebruik van het eenzijdig verzoekschrift naar aanleiding van collectieve conflicten reeds door tal van auteurs scherp bekritiseerd (Jacqmain, J., «*Tribunal du travail, travail au tribunal*», BFAR, 1987, blz. 42-43, nr. 167-168; Humblet, P., «*Het boemerangeffect van de tolerantie: van repressie naar preventie in het collectief arbeidsconflictenrecht*», Or., 1989, blz. 103; Laenens, J., *o.c.*, nr. 939; Rigaux, M., «*Collectie arbeidsconflicten*», Die Keure, Brugge, 1991, 29).

Men kan aannemen dat eenzijdige rechtsplegingen worden aangewend voor louter bewarende maatregelen zoals de aanstelling van een deskundige, het horen van getuigen, enz., omdat de uitvoering van die maatregel zelf een aantal garanties op tegenspraak biedt. Wanneer echter de bevolen maatregel de rechten van anderen aantast, hetzij tijdelijk, bij voorraad, voorlopig, zonder nadeel te brengen aan de zaak zelf, of hoe men het ook wil noemen, is minstens enige tegenspraak geboden.

5. Draagwijdte van artikel 1385bis van het Gerechtelijk Wetboek

Sommigen zijn van oordeel dat stakingen uit den boze zijn. Zij veroorzaken immers heel wat hinder voor de burger. Tevens beletten zij de normale werking van het bedrijf.

Daartegenover staat dat de staking soms het enige middel is waarover de werknemers beschikken om de besluitvorming in de onderneming te beïnvloeden. Bij wet worden zij immers onmondig gemaakt vanaf het ogenblik waarop de arbeidsovereenkomst gesloten wordt. Zij gaan arbeiden onder het gezag van de werkgever.

Het democratiseringsproces dat geëvolueerde maatschappijen kennen, manifesteert zich ook op het vlak van de besluitvorming in het bedrijfsleven, weliswaar heel schuchter met de ondernemingsraden, de comités voor veiligheid en gezondheid en de vakbondsafvaardiging.

De staking is de noodzakelijke tegenhanger van deze situatie van ondergeschiktheid en onmondigheid van de werknemers.

Sedert enige tijd wordt in het sociaal recht, in het bijzonder naar aanleiding van collectieve arbeidsconflicten, steeds vaker een gebruik gemaakt van de dwangsom als drukkingsmiddel. Bij sociale conflic-

sociaux, certains employeurs appliquent une technique qui consiste à qualifier de voies de fait des actes commis à cette occasion (occupation des locaux, blocage de l'entrée, etc.) et à demander au président du tribunal de première instance de les réprimer sur la base de l'article 584 du Code judiciaire. L'ordonnance du juge est prononcée sous peine d'astreinte. Lors de conflits du travail récents, des astreintes ont été prononcées notamment de 100 000, 250 000, voire de 500 000 francs. Ce recours au juge dans un conflit collectif du travail a été sévèrement critiqué dans des milieux divers. Cette technique, en fait, vide de sa substance le droit de grève, et réintroduit indirectement le fameux article 310 du Code pénal du XIXe siècle.

L'utilisation de l'astreinte dans les affaires de ce genre est fort sujette à caution. L'astreinte est une somme d'argent imposée à titre de condamnation supplémentaire par la décision de justice, dans le but d'exercer une pression sur le débiteur pour qu'il se conforme à la condamnation principale dont il a fait l'objet (Ballon, G.L., «Dwangsom» dans *Algemene praktische rechtsverzameling*, Gand, E. Story-Scientia, 1980, 1). Le montant de l'astreinte revient au créancier.

En vertu de l'article 1385bis, premier alinéa, du Code judiciaire, l'astreinte ne peut être prononcée en ce qui concerne les actions en exécution de contrats de travail. Les dispositions relatives à l'astreinte ont été insérées dans le Code judiciaire en application de la Convention Benelux portant loi uniforme relative à l'astreinte du 26 novembre 1973. L'article 3.1 de cette convention autorise les parties contractantes à exclure du champ d'application de la loi uniforme partie ou toutes les actions en exécution de contrats de travail. Cette autorisation avait pour but de laisser aux pays contractants une marge de manœuvre suffisante dans cette matière éminemment délicate que constituent les relations sociales. Le législateur a utilisé au maximum la latitude que lui laissait la convention précitée.

Cette exception a été décidée à la suite de l'avis du Conseil national du travail, qui rappelait notamment les lourdes conséquences qu'aurait l'instauration d'une astreinte dans notre régime de relations de travail et le fait que notre droit social contient déjà les contraintes qui doivent permettre le respect des contrats de travail (Avis CNT, n° 632). Les interlocuteurs sociaux se sont d'ailleurs posé unanimement la question de l'utilité d'une astreinte dans notre droit social. Il est évident que la spécificité de la concertation sociale dans le droit social belge a aussi influencé cette décision.

ten passen sommige werkgevers een strategie toe die erin bestaat handelingen die zich bij die gelegenheid voordoen (zoals bezetting, poortblokkade, en dergelijke) als feitelijkheden te kwalificeren, waarvan aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg de beteugeling wordt gevraagd op grond van artikel 584 van het Gerechtelijk Wetboek. De beschikking van de rechter wordt opgelegd onder verbeurte van een dwangsom. Bij recente arbeidsconflicten werden dwangsommen uitgesproken van onder meer 100 000, 250 000 tot zelfs 500 000 frank. Van diverse zijden werden scherpe kritieken geformuleerd op deze inschakeling van de rechter in het collectief arbeidsconflict. In feite wordt hiermede het stakingsrecht volledig uitgehold. Het fameuze artikel 310 van het Strafwetboek uit de 19e eeuw wordt onrechtstreeks opnieuw ingevoerd.

De aanwending van de dwangsom in dergelijke gedingen is zeer betwistbaar. De dwangsom is een geldsom, als bijkomende veroordeling aan de schuldenaar bij rechterlijke uitspraak opgelegd, teneinde op de schuldenaar druk uit te oefenen opdat hij de tegen hem uitgesproken hoofdveroordeling nakomt (Ballon, G.L., «Dwangsom» in *Algemene praktische rechtsverzameling*, Gent, E. Story-Scientia, 1980, 1). Deze geldsom komt toe aan de schuldeiser.

Ingevolge artikel 1385bis, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek kan de dwangsom niet worden opgelegd ten aanzien van vorderingen ter zake van de nakoming van arbeidsovereenkomsten. De bepalingen betreffende de dwangsom werden in het Gerechtelijk Wetboek ingevoegd ingevolge de Benelux-overeenkomst houdende eenvormige wet betreffende de dwangsom van 26 november 1973. Artikel 3.1 van deze overeenkomst staat de verdragspartijen toe alle of sommige rechtsovereenkomsten tot nakoming van arbeidsovereenkomsten van het toepassingsgebied van de eenvormige wet uit te sluiten. Hiermee beoogde men de overeenkomstsluitende landen voldoende speelruimte te laten in een «uiterst delicate materie» die verband houdt met de «sociale verhoudingen». De Belgische wetgever heeft van deze mogelijkheid in de ruimste zin gebruik gemaakt.

Deze uitzondering kwam er na het advies van de Nationale Arbeidsraad, die onder meer wees op de ingrijpende gevolgen die de invoering van de dwangsom zou hebben in ons stelsel van arbeidsverhoudingen en op het gegeven dat er in het sociaal recht reeds dwangmiddelen bestaan opdat de naleving van de arbeidsovereenkomst wordt nageleefd (Advies NAR, nr. 632). De sociale gesprekspartners vroegen zich overigens unaniem af of de dwangsom in ons sociaal recht wel enig nut heeft. Het is duidelijk dat de specificiteit van het sociaal overleg in het Belgisch sociaal recht meespeelde in deze beslissing.

II. Commentaire des articles

Article 2

Il est proposé de préciser la portée de l'article 6 du Code judiciaire, dans le sens indiqué par un certaine jurisprudence. Le législateur a déjà recouru au pouvoir d'interpréter les lois par voie d'autorité sur la base de l'article 84 de la Constitution. On pourrait donc, en interprétant par voie d'autorité, prévoir que la règle de droit reprise à l'article 6 du Code judiciaire doit s'interpréter dans le sens que la décision du juge ne peut contraindre que les parties à la cause nommément désignées. Une autre interprétation reviendrait à dire que le jugement a valeur de règle générale, et est donc contraire au principe juridique qui est en cause. La précision que nous proposons ne vise donc nullement à étendre la portée de la loi.

Article 3

La confusion qui semble aujourd'hui prévaloir à propos de la notion «d'absolue nécessité» pour le recours à la requête unilatérale, et les abus de procédure qui en résultent, justifient que le législateur, en application de l'article 84 de la Constitution, interprète la lecture de cette disposition sans en modifier la portée. L'objectif poursuivi ici est uniquement d'interpréter l'expression «en cas d'absolue nécessité» dans le sens qui correspond au souci du législateur de n'autoriser la procédure sur requête unilatérale que dans des cas exceptionnels. Il sera donc précisé que la procédure sur requête unilatérale ne saurait trouver sa justification dans l'impossibilité, dans le chef du requérant, de connaître les personnes à l'égard desquelles son action est introduite.

Article 4

Les exceptions prévues à l'article 1385*bis* du Code judiciaire empêchent en tout état de cause de considérer que le juge pourrait interdire une grève en assortissant son jugement d'une astreinte (Rigaux, M., «Collectieve arbeidsconflicten» o.c. 41). Ce faisant, il ferait de ce moyen de pression un usage qui est en contradiction flagrante avec les intentions du législateur. Il convient dès lors que le législateur donne, pour l'ordre juridique belge, une interprétation impérative de l'exception visée à l'article 1385*bis*, premier alinéa, de manière à y inclure les litiges trouvant leur origine dans les conflits collectifs opposant travailleurs et employeurs, quelle que soit la qualification retenue.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 2

Voorgesteld wordt om, in het licht van de tendens die zich in een bepaalde jurisprudentie aftekent, de betekenis van artikel 6 van het Gerechtelijk Wetboek te verduidelijken. Eerder reeds heeft de wetgever gebruik gemaakt van zijn bevoegdheid om op grond van artikel 84 van de Grondwet een authentieke uitlegging van de wetten te geven. Aldus kan bij authentieke interpretatie worden bepaald dat de rechtsregel opgenomen in artikel 6 van het Gerechtelijk Wetboek zo moet worden opgevat dat de uitspraak van de rechter slechts bindend kan zijn voor de met name genoemde partijen die in het geding zijn betrokken. Anders oordelen zou er immers op neerkomen dat de uitspraak het karakter van een algemene regel krijgt en dus strijdig is met dit rechtsprincipe. De voorgestelde verduidelijking beoogt dus geenszins de draagwijdte van de wet uit te breiden.

Artikel 3

De onduidelijkheid die heden lijkt te bestaan omtrent de vereiste «volstreekte noodzakelijkheid» bij de aanwending van het eenzijdig verzoekschrift en het misbruik dat dientengevolge van deze procedure wordt gemaakt, rechtvaardigen dat de wetgever, op grond van artikel 84 van de Grondwet, de betekenis van deze bepaling zou uitleggen, zonder de draagwijdte ervan te wijzigen. Hierbij ligt het enkel in de bedoeling de bewoordingen «in geval van volstreekte noodzakelijkheid» uit te leggen in de zin die overeenstemt met het streven van de wetgever om de procedure op eenzijdig verzoekschrift slechts in uitzonderlijke gevallen toe te staan. Aldus wordt bepaald dat de procedure op eenzijdig verzoekschrift niet kan worden verantwoord door de onmogelijkheid in hoofde van de verzoeker om de identiteit van de persoon tegen wie de vordering wordt ingeleid, te kennen.

Artikel 4

Ingevolge de uitzonderingsbepaling vervat in artikel 1385*bis* van het Gerechtelijk Wetboek kan in geen geval worden aangenomen dat de rechter een staking zou verbieden onder verbeurte van een dwangsom (Rigaux, M., «Collectieve arbeidsconflicten», o.c., 41). Aldus wordt van dit pressiemiddel een gebruik gemaakt dat op flagrante wijze in strijd is met wat de wetgever beoogde. Het is dan ook noodzakelijk dat de wetgever, voor wat de Belgische rechtsorde betreft, de in artikel 1385*bis*, eerste lid, begrepen uitzondering dwingend interpreteert, zodat die ook betrekking heeft op de geschillen die hun oorsprong vinden in collectieve conflicten tussen werkgevers en

Cette précision ne dépasserait en rien l'exception autorisée en vertu de la Convention Benelux.

Cet article ne tranche pas la question de la compétence des cours et tribunaux en matière de conflits collectifs du travail.

Philippe MAHOUX.
Myriam VANLERBERGHE.
Jean-François ISTASSE.
Anne-Marie LIZIN.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

L'article 6 du Code judiciaire doit se lire dans le sens que l'ordonnance du juge ne peut s'imposer qu'aux parties en cause nommément désignées.

Art. 3

À l'alinéa 3 de l'article 584 du Code judiciaire, les mots «en cas d'absolue nécessité» ne sauraient viser l'impossibilité de connaître l'identité de la personne à l'égard de laquelle l'action est introduite.

Art. 4

L'article 1385*bis* du même Code doit se lire dans le sens que le juge, dans le cadre de ses compétences, ne peut, en ce qui concerne les actions «en exécution de contrats de travail», prononcer une astreinte dans les actions qui trouvent leur origine dans les relations individuelles et collectives de travail, sauf disposition expresse de la loi dans une matière donnée.

10 juillet 2003.

Philippe MAHOUX.
Myriam VANLERBERGHE.
Jean-François ISTASSE.
Anne-Marie LIZIN.

werknemers, ongeacht de kwalificatie die eraan wordt gegeven. Deze verduidelijking blijft dan ook volledig binnen de door de Benelux-overeenkomst toegestane uitzondering.

Dit artikel doet geen uitspraak omtrent de vraag of de hoven en de rechtbanken al dan niet bevoegd zijn inzake collectieve arbeidsgeschillen.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 6 van het Gerechtelijk Wetboek moet worden geïnterpreteerd in de zin dat de uitspraak van de rechter slechts bindend kan zijn voor de met name genoemde partijen die in het geding zijn betrokken.

Art. 3

Onder de uitdrukking «in geval van volstreekte noodzakelijkheid» uit artikel 584, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek kan niet worden verstaan de onmogelijkheid om de identiteit te kennen van de persoon tegen wie de vordering wordt ingeleid.

Art. 4

Artikel 1385*bis* van hetzelfde Wetboek dient zo te worden geïnterpreteerd dat de rechter, in het raam van zijn bevoegdheid met betrekking tot de vorderingen «ter zake van de nakoming van arbeidsovereenkomsten» geen dwangsom kan opleggen bij vorderingen die hun oorsprong vinden in de individuele en de collectieve arbeidsbetrekkingen, tenzij een wet zulks uitdrukkelijk bepaalt in een specifieke aangelegenheid.

10 juli 2003.